

حکومتی هه‌ریمی کوردستان
وهزاره‌تی په‌روه‌ده
به‌په‌روه‌به‌رایه‌تی گشتی به‌زگرم و چاپه‌مه‌نیه‌کان

کۆماری عێراقی فیدرالی
وهزاره‌تی په‌روه‌ده

رێبه‌ری مامۆستا و به‌په‌روه‌به‌رو سه‌ره‌په‌رشتیار

تایبته به په‌په‌روه‌وکردنی سـتاندارده‌کانی

مامۆستایان و به‌په‌روه‌به‌ران و قوتابخانه‌کان

٢٧١٣ کوردی ٢٠١٣ زاینی ١٤٣٥ کۆچی

چایی په‌کهم

بۆزكردن و يېنداچونئوئو: ھەندرين تۇفيق صالح
سەريەرشتى ھونەرى چاپ: زاگروس محمود
عوسمان پيرداود
نەخشەسازى ناوئەپۆك و بەرگ: ئارى محسن احمد

وتەى بەرئىز وەزىرى پەرومردەى حكوومەتى ھەرىمى كوردستان

وەزارەتى پەروەردە ھەول دەدات بئەماکانى مسۆگەرکردنى جۆرايەتى فيرکردن لە ھەرىمى كوردستان بچەسپىنئىت و بۆ ئاستى جىھانى بەرز بکاتەوہ لە رووى پيشکەش کردنى زانست و زانىارى بە قوتابيان بە شىوہىەك ئامادەبن خویندىنى پيشەيى و ئەکادىمى خوڤان تەواو بکەن و لە خزمەتکردنى نىشتىمان و گەلەکەياندا دريژە بە کاروانى ژيانى ئايىندەيان بەن .

جۆرايەتى فيرکردن پشت بە ھەرسى کۆلەگەى مامۆستاو قوتابى و پروگرام دەبەستىت و لەم بوارەدا پشت بەستن بە پروگرامە پيشکەوتووەکان لەسەر ئاستى جىھانى پىويست بە لىھاتووويەكى بەرزى ئەداى مامۆستا دەکات لە رووى گەياندىنى زانىارى بە ميشكى قوتابى بە ريگەو شىوازە نوويەکان لە شىوازەکانى وانەگوتنەوہو فيرکردن .

ھەلسەنگاندىنى خوڤى لەلایەن مامۆستاوہو ھەلسەنگاندىنى مامۆستا لەلایەن سەرپەرشتياران و بەرپۆەبەرانەوہ پروسەيەكى زۆر پىويستە بۆ دەستنيشانکردنى لاوازی و کەموکورتى لە کارى مامۆستاادا بە مەبەستى چارەسەرکردن و نەھيشتنى ئەويش بە بەرزکردنەوہى لىھاتووويى ئەدا لە ريگەى خوڤى مەشق و راھينانەوہ دەبىت ، ھەرەھا باشتەر کردنى کارىگەرى رابەرەيەتى و بەرپۆەبەردن لە قوتابخانەکان بە دابىن کردنى راھينان بۆ بەرپۆەبەران و يارىدەدەرەکانيان . بەھەمان شىوہ خوہەلسەنگاندىنى قوتابخانە وەك دامەزرانەيەك بۆ ديارى کردنى خالە بەھيژەکان و لاوازەکان و ئەو لایەنانەى پىويستيان بە چاککردن ھەيە لە ريگەى پلانى پەرەپيدانى قوتابخانە بۆ باشتەرکردنى کواليتى پەروەردەو فيرکردن . ئەم پروسەيەش پىويستى بە بنەماو پرنسپ و رينمايى ھەيە كە ھەموويان لەم پەرتووگەدا بە ناوونيشانى (ستانداردەکانى ھەلسەنگاندىنى) كورت كراونەتەوہ، كە

له لايه ن بژاردەيه ك له مامۆستايان و سه رپه رشيارانى ناودارو به يارمه تى پسپۆرانى ئه نجوومه نى پۆشنپيرى به ريتانى بۆ مامۆستايانى بنه رته تى و ئاماده يى و به رپۆه به ران و سه رپه رشتيارانى په روه رده يى و پسپۆرى دانراوه ، بۆ ئه وه ي ئه ركى هه ر تاكيك له وانه ي به شدارى پرۆسه ي په روه رده ده كه ن ده ستنيشان بكرت و يارمه تى خۆه له سه نگاندى و هه له سه نگاندى به رانبه ر بدات بۆ ئه وه ي خاله كانى لاوازي ئه دا بزانتت ئه گه ر هه بوو، ده ره نجام ريگه چاره ي گونجاو بۆ چاره سه ركردن و نه هيشتنيان بدۆزريتته وه و دادپه روه رى ويستراو به دى بيت و تواناو كارامه ييه كانى مامۆستايش ده ربخريت.

به ريزان

مامۆستايانى بنه رته تى و ئاماده يى و به رپۆه به رانى قوتابخانه و سه رپه رشتيارانى په روه رده يى و پسپۆرى...

ئهم كار ه مه زنه ي له به ر ده ستاندايه بۆ ئپوه دانراوه بۆ ئاسانكردى ئه ركه پيرۆزه كه تان له فيركردنى نه وه كان.. به وردى جيبه جيى بكن چونكه له به رپۆه بردنى كار ه مه زنه كه تاندا بۆ جيبه جيكردى دادپه روه رى له برپار يارمه تيان ده دات و ئه ركه كه شتان ئاسانتر ده كات و ده بيته هانده ريك بۆ پيشكه شكردنى باشتر.

سوپاستان ده كه ين و پۆلى ئه نجوومه نى پۆشنپيرى به ريتانى له به رده وام يارمه تيدان و پشتيوانى كردنى ليژنه تاييه ته كانى وه زاره ت به رز ده نرخينين به چه سپاندى ئهم پپوه رانه و جيبه جيى كردنيان.

د. عصمت محمد خالد
ومزيرى په رومرده

ستانداردهكان بۆ مامۆستايان و بهرپۆهبهران

پيشهكى:

ستانداردى مامۆستايان و بهرپۆهبهران، بۆ عىراق و هەريىمى كوردستان، له لايەن گروپىكى كارەوه له سالى ۲۰۱۰-۲۰۱۱ دارىژراون. ئەم كارە بەشيك بوو له پرۆژهى بهرو پيشبردنى تواناكان له قوتابخانهكانى عىراق كه له لايەن كۆمسيۆنى ئەوروپى و ريكخراوى يونيسيفهوه پالپشتى ليدەكراو زۆر پروگرامى بۆ راهيىنانى مامۆستا و بهرپۆهبهرو سهپرهرشتيار، له خۆگرت.

گروپى كار كه ئەم ستانداردانەى دارشت، پيكهاتبوو له نوينهري هەردوو وهزارەتى پهروهردە له بهغداد و له هەريىمى كوردستان، له گەل نوينهري زانكۆكان و سهپرهرشتياران له گەل هەندىك خەلكى تر له ناوچهكانى دەستپيىكى پرۆژهكه له ناوچهى كه رخ ۲ له بهغدادو كۆيه له هەريىمى كوردستان.

له كاتى دانانى ئەم ستانداردانە، گروپى كار هەستا به ئەنجامدانى ليكولينهوه و نمونهى ستانداردى هاوشيوهەى له زۆر ولاتانى ترى جيهان به رهچاو گرت. بهلام له گەل ئەوهش، گرنگيهكى تايهت دراوه به ناوهروكى عىراق و هەريىمى كوردستان. گروپى كار هەستا به ئەنجامدانى راويژكارى له گەل سهپرهرشتياران له ناوچهكانى پرۆژهكه و له گەل بهرپۆهبهران و مامۆستايان و دايكان و باوكان له قوتابخانهكانى پرۆژه. له سالى ۲۰۱۱ گروپى كار هەلسا به تافىكردنهوهى ستاندارد: واته خۆههلسهنگاندىن و هەلسهنگاندى مامۆستايان و بهرپۆهبهران به گويزهى ستانداردهكان ريكخرا. له ئەنجامى راويژكاريهكان و تافىكردنهوهكان: ستانداردهكان، هەم ديسان، پيدچوونهوهى بۆ كراو گۆرپانكارى به سهرهات. پاشان

نێردرا بۆ هەردوو وەزارەتی پەرەسەندە لە بەغداد و لە هەرێمی کوردستان، ئینجا
رەزامەندی لە سەردرا.

جێبەجێکردنی ستانداردەکان لە هەردوو ناوچەی دەستپێکی پرۆژەکە
دەستپێکرد، نوایش فراوانتر کرا بۆ ئەوەی دە ناوچەی تر بگرێتەو لە عێراق و
هەرێمی کوردستان. ئەم کارە پالێشتی لێدەکرێت وەک بەشێک لە پرۆژەی دووهم لە
ژێر ناوێشان: **پرۆژەی پشتگیری کردن بۆ باشترکردنی کوالیتی پەرەسەندە لە
عێراق** کە لە لایەن کۆمسیۆنی ئەوروپییەو پالێشتی دارایی دەکرێت.

ستاندارد رومكاني مامۇستا :

بۇ يەردىكى ئىزاھات	ستاندارد رومكاز	بۇ يەردىكى ئىزاھات
<p>1. شىكوردىن ھەر بىر كۈن مامۇستا بۇ بايەتكە وورۇن.</p> <p>2. مامۇستا بايەتكە بەرگەن بۇ ئىزاھات قۇتايىپتە ھەر بىر كۈن.</p> <p>3. مامۇستا دەزىپىت چۈن ئەو بايەتكە كە دەپىپتە ھەر بىر كۈن بىر كۈن بىر كۈن.</p> <p>4. مامۇستا ئىزاھات ھەر بىر كۈن كە زانىپىت ھەر بىر كۈن زانىپىت سەردە مەدە.</p>	<p>1. مامۇستا ئەو بايەتكە كە دەپىپتە ھەر بىر كۈن.</p>	
<p>1. پالەكەنى مامۇستا پىداۋىستە كەنى پۇرگەنى خۇپىتە نىپىتە دى.</p>	<p>2. مامۇستا پىداۋىستە كەنى پۇرگەنى خۇپىتە ئەو بايەتكە كە دەپىپتە ھەر بىر كۈن دەپىپتە.</p>	<p>زانپىرى</p>
<p>1. مامۇستا بايەتكە كەنى بەرگەن ھەر بىر كۈن كە لىكەن ئاز ھەر بىر كۈن قۇتايىپتە نىپتە.</p>	<p>3. مامۇستا دەزىپىت چۈن بايەتكە كەنى پۇرگەن بۇ قۇتايىپتە نىپتە ھەر بىر كۈن.</p>	
<p>1. مامۇستا دەزىپىت چۈن بەرگەن بۇ قۇتايىپتە نىپتە ھەر بىر كۈن.</p> <p>2. شىپىزى مامۇستا گۇرگەن تەمەنى قۇتايىپتە نىپتە ھەر بىر كۈن.</p>	<p>4. مامۇستا دەزىپىت چۈن قۇتايىپتە نىپتە ھەر بىر كۈن ھەر بىر كۈن ھەر بىر كۈن.</p>	

<p>۱. مامۇستى دەئە ئائىت كە قوتئاسى چەقى پىرئوسەى فېزىيون و فېزىكونە.</p> <p>۲. مامۇستى تازە تىزىن پىڭاكانى وائە ووتتەوۋە بەكار پىئىت، بۇ نەموۋە كارى بە جوروت يان بە كۆمەل و چالاقى وەك يارى، پىشپىركى، مەتل... ەتت.</p>	<p>۱. مامۇستى زانئىسى پىڭاكانى وائە ووتتەوۋە نوى دەئە ئائىت.</p>	
<p>۱. مامۇستى تاڭا دارە كە دەكزىت لە پىڭاكانى چالاقى پۇژاۋەوۋە ەئسەنگاندنى پىشپىكەوتنى قوتئايان بە شىئە مەكى پۇزەتئىف و بەرە رام ئەنجام بىرئىت ئەك تەنھا لە پىڭاكانى تاقتىكىنئەوۋە.</p> <p>۲. مامۇستى تاڭا دارە لە شىئەزە جىوازەكانى تاقتىكىنئەوۋە و چۆنئەتتى سون وەزگىزىن لە ئەنجامەكانى بۇ بەزىكىنئەوۋەى ئاستى قوتئايان.</p>	<p>۱. مامۇستى شىئەزەكانى ەئسەنگاندنى پەروەردەئى دەئە ئائىت.</p>	
<p>۱. قوتئايان لە بابەتە كە تىنەگەن و بابەتتى پىئە دەئەن.</p>	<p>۱. مامۇستى دەئە ئائىت بەپاشسى بابەتەكە بوون يكتەوۋە و بىكتە شىئىكى چۆنئە خىش بۇ قوتئايان.</p>	
<p>۲. پلانەكانى مامۇستى توكمە و شىيون و فېزىيونى قوتئايان بە شىئە مەكى چالان مەسۇگەن دەكەن.</p>	<p>۲. مامۇستى دەئە ئائىت پلان بۇ فېزىيونى قوتئايان بە شىئە مەكى گوجا و دام پىئىت.</p>	<p>تواناكان</p>

<p>۳. ۱. مامۇستا زىمىننىڭ بەكار دەھىيىتى كە دروست و گونجاو يىت لەگەل تەمەن و توتانكانى قوتايان.</p> <p>۳. ۲. مامۇستا بەباشى گۈن لە قوتايان دەگۈت و ھانى بەشداى كۈنباىن دەدات بە گۇقتارو بە رەقتارو بە زىمانى خەستە.</p> <p>۳. ۳. قوتايان ھەلۈيىسى پۈزۈمتىغان بەرامبەر مامۇستا ھەپەو بەباشى لەگەلدا تىكەل دەپن.</p>	<p>۳. مامۇستا دەتوانىيىتىت جالاكانە پەپوھندى لەگەل قوتايان بىكات و لەگەلباىن تىكەل يىت.</p>	
<p>۴. ۱. مامۇستا ھانى قوتايان دەدات و ئەوانىش بەباشى كۈشش دەكەن.</p> <p>۴. ۲. مامۇستا بە پىرساى كراو قوتايان خەرىك دەكەت كە دەپتتە ھۈى دروست پۈۈنى گۈتۈگۈ.</p> <p>۴. ۳. مامۇستا پىتمالى و پارمەتى پىشكەش بە قوتايان دەكات و ھانىن دەدات پۇ چارەسەر كۈندى كىشەكان.</p> <p>۴. ۴. مامۇستا چەندىن چالاكى و سەرچارەى ھاندەر بەكار دەھىيىتى لەوانەش چالاكى دەرەۋەى پۇل.</p>	<p>۴. مامۇستا دەتوانىيىتى ھانى قوتايان بدات پۇ فېرپۈۈن.</p>	
<p>۵. ۱. مامۇستا رەقتارى باش لە قوتايان چاۋدەپوان دەكات و پىساي رەقتارى چان لە پۇلدا چىن بەچىن دەكات.</p> <p>۵. ۲. مامۇستا نىمۈۈنەپەكى باشە پۇ ئەۋەى قوتايان چاۋىن بىكەن.</p> <p>۵. ۳. مامۇستا كەش و ھەۋاىەكى باش لەنار پۇلدا دەرۈخسىيىتىت پۇ فېرپۈۈن پۇ نىمۈۈنە لە پىنگاى نىشان دانى سەرچارەى بابەتەكان وشە سەركەپەكان و كارى قوتايان.</p>	<p>۵. مامۇستا دەتوانىيىتىت كارىگەرانگە پۇل بەپىۋە رەپىت.</p>	

<p>۸.۱. ماموستا چالاکي و پرسياري جوراوجور به کاردههئيتت بۆ توانا درکردني قوتايان بۆ فيربورون و دلنيا بورون له فيربورنيان.</p> <p>۸.۲. ماموستا پيئاويستهه کاني قوتايان له بوازي فيربورندا داينن دهکات به پيئي جياوازي ناستي توانا کانيان.</p> <p>۸.۳. قوتايان پيشکهوتتي باش به ديد ههئتن.</p>	<p>۸. ماموستا دهتوانيت هه مومو قوتايان توانا در بکات بۆ فيربوروني کارپگه رانگه، له پيگاي له بهرچا وگرتني ته ورازي جياوازيه تاکه کهسيه کان.</p>	
<p>۱.۱. ماموستا جوش و خروش و خورشه و پيسته بۆ پيشکهه کهي نيشان ده دات.</p> <p>۱.۲. ماموستا هاوکات فير خوزانو به پي پيگه ووه دهگه پيوت به دراوي سه چاوه دي تر بۆ ده وه مه ندرکردني پي وگه امي خويندن.</p> <p>۱.۳. ماموستا برواي به تواناي قوتايان هه به و هاوکا ريان دهکات و هانان ده دات بۆ به دهست هئاني سه رکهوتن.</p>	<p>۱. ماموستا پابه نده به پيشه ي ماموستا به تي و به پيشه سستي فيربوروني خوي و به هه پيگرتني فيربوروني قوتايان بۆ ته ووه ي هه مويان پيشه بگه ون و بگه نه ناستيگي باش.</p>	<p>بهماو پهتار مگان</p>
<p>۲.۱. ماموستا به ها نيشتماننيه کان له ده رووني قوتاياندا ده چيئيتت.</p> <p>۲.۲. ماموستا نمونه به يکي باشه بۆ قوتايان له راستگويي و پا کييدا.</p> <p>۲.۳. ماموستا په ره ده دات به تيگه پيئيتي قوتايان بۆ به رپرسياره تي خويان.</p> <p>۲.۴. ماموستا يارمه تي قوتايان ده دات بۆ په ره پيئاني به ها په رزه مگان و خه سله ته باشه کان.</p>	<p>۲. ماموستا پابه نده به پته وگرتن و برمودان به به ها پره سستي و نيشتماننيه کان له لاي قوتاياندا.</p>	

<p>۳.۱ ماموستا به یزروده مامه له لگه " قوتابیان و هارپیشه کانی دهکات. ۳.۲ ماموستا به شداری دهکات له په ره پیدانی کومه لگای قوتابخانه دا. ۳.۳ ماموستا به شداری کاریگر دهکات له نه بصومنه دایکان و بارکان و ماموستایاندا. ۳.۴ ماموستا هانی که سوکاری قوتابیان دودات یو پالچستی کردنی فیربیرون و پیشکورتنی منډاله کابیان له ناووه دهره وهی قوتابخانه دا. ۳.۵ ماموستا به شداری دهکات له بونباتانی په یوه دندی له گه " لایه نه په یوه منډی اراکان له دهره وهی قوتابخانه دا.</p>	<p>۳. ماموستا پابه زنده به روسست کردنی په یوه دندی کی باش له گه ان قوتابیان، هارپیشه کان، خیزان و کومه لگادا.</p>	
<p>۴.۱ ماموستا به شداری دهکات له کوربونه و مکانی قوتابخانه و کوربونه ووه په روه وده وینه کانی دیکه دا. ۴.۲ ماموستا به شداری دهکات له چالکچه کانی قوتابخانه دا.</p>	<p>۴. ماموستا پابه زنده به به شداری کردنی کارا له چالکچه کانی قوتابخانه دا.</p>	
<p>۵.۱ ماموستا راستگی پانه هه آسه نگانن یو کاره کانی خوی دهکات. ۵.۲ ماموستا چالاکانه به شداری له خوله کانی راهیتاندا دهکات. ۵.۳ ماموستا بزرگه و ریگای نوی به کاره هیتیت له فیربیرون و فیرکردندا. ۵.۴ ماموستا نه دجاهه کانی هه آسه نگانن به کاره هیتیت یو باش کردنی پیشه ی خوی. ۵.۵ ماموستا پابه تنده به ودرگرتنی ناموزگاری و ریتمایی له په پیوه به ووه سه رپه ریشیانان، نه زه و دنی خوی له گه " هارکاره کابیندا نالوگوب دهکات.</p>	<p>۵. ماموستا پابه زنده به هه آسه نگانن خوی و به باش کردنی کاری خوی له ریگای په ره پیدانی پیشه یوه ووه.</p>	

<p>۱. بەرپۇتەبەر زاتىيەنى ھەيە لەسەر ئەو ئېنگەككەمە لايىھىمەنى كە قوتابخانەكى تېدايە.</p> <p>۲. بەرپۇتەبەر ئاگا دارە لەو پەوشەنى كە قوتابيان تېدايە دەزىنە.</p>	<p>۱. بەرپۇتەبەر ساۋرۇنۇخى مالەۋەنى قوتابيان و ئەو ئېنگە دەورۇپەرەنى كە تېدايە دەزىنە دەزاتىت.</p>	
<p>۱.۱. بەرپۇتەبەر دەخۇزىت كە فېرېۋون و فېرېكەن لە ئاستىكى بەرپۇتەبەر داپىت.</p> <p>۱.۲. بەرپۇتەبەر چاۋۇزى ئاستى فېرېۋون و فېرېكەن دەكات ، لەرېنگى سەۋرەنى بەرپۇتەبەر پۇل ، پىشكىنى ھەندىك لە ئەركى قوتابيان ، ئېگەزلىك پەلە ئەجەمەكانى و پېشكەۋىتتەكان و پىشكىنى پىلانى مامۇستايان .</p> <p>۱.۳. بەرپۇتەبەر بەرپۇتەبەر ئاستى فېرېۋون و فېرېكەن ھەكسە ئېگىت.</p> <p>۱.۴. بەرپۇتەبەر سەۋرەخ و تېپىپەكانى خۇي دەگەپەتتە مامۇستايان بۇق ھاندانى باشكەرنى فېرېۋون و فېرېكەن .</p> <p>۱.۵. بەرپۇتەبەر سەۋرەتوانە ھانى مامۇستايان دەدات بۇق بەرپۇتەبەر ئېگەكانى ۋانەۋىتتەۋەنى ئوي .</p> <p>۱.۶. بەرپۇتەبەر بەدەستەپتەنى ئەجەمى باش بۇق قوتابيان مەسۇگەر دەكات .</p>	<p>۱. بەرپۇتەبەر دەتۇنۇت پاپەنلەتتى فېرېۋون و فېرېكەن ، بەكات ، ھانى بەكارۋىتتەنى ئېگە ئويەكانى ۋانە ۋىتتەۋە بەدات بۇق داتىيا بون لە بەرپۇتەبەر ئاستىيان .</p>	<p>تۇتۇكان</p>
<p>۲.۱. قوتابيان ، مامۇستايان ، كارمەندان و لايەنە پەيو ۋەندىارەكان مەمانەيان بە بەرپۇتەبەر ھەيە و ۋەندەن بەرپۇتەبەر .</p> <p>۲.۲. بەرپۇتەبەر ئاگەزلىكەكان سەۋرەكەۋتۇتۇنەۋى باپەتتەۋى بەشپۇتەبەكى بەكلاگەرەۋانە چارەسەر دەكات و كەش و ھەۋانە قوتابخانە ئاراھە .</p>	<p>۲. بەرپۇتەبەر دەتۇنۇت كەش و ھەۋارەكى باش لە قوتابخانە داپىن بەكات ، بەرپۇتەبەر پەيو ۋەندەنى باش</p>	

<p>۲.۳ به پرتو بهر لهگان هه موو نه دانداهانی کۆمه لگهی قوتابخانه دا به پرتوه وه مامه له دهکات.</p> <p>۲.۴ مامۆستایان به باشی و وهک یهک تیم کار دهکن.</p>	<p>له گان قوتایی و کارمه ندان پتوو بکات و هانی کارکردن به تیم ببات.</p>	
<p>۳.۱ به پرتوه بهر هه ورتد ه دات ژینگه به یهکی قوتابخانه یی پاک و تندرست و باش و پزگخراو و سه لامهت و هاند هر دابین بکات.</p> <p>۴.۱ به پرتوه بهر لید و تیزوانینیکی گرخاوی بۆ پشککه ورتتی لایندهی قوتابخانه هه به.</p> <p>۴.۲ به پرتوه بهر پلانی ژورانه ی دارمقوه به به ره پیتانی قوتابخانه.</p> <p>۴.۳ به پرتوه بهر دنیا ده بیت که پلانه کان جینه جی کارون و کاره پیویسته کان نه بجام راون.</p> <p>۴.۴ به پرتوه بهر هه آسه نگاندن دهکات بۆ کاره کان و پشککه ورتتی قوتابخانه.</p> <p>۴.۵ به پرتوه بهر پلان داد مه ئیت و هانی گه شه پیتانی پیشه یی مامۆستایان د ه دات به شتوه به یهکی کاره کن.</p>	<p>۳. به پرتوه بهر ده تو انییت ژینگه به یهکی سه لامهت و هاند هر بۆ فیزیمورون و فیزکردن دابین بکات.</p> <p>۴. به پرتوه بهر ده تو انییت پلان دابینییت و هانی جینه جی کردنی ببات و چاودیزی و هه آسه نگاندن بۆ کاره کان نه بجام ببات به مه به سهستی باش کردنی ناستی قوتابخانه.</p>	
<p>۵.۱ یارید ده دهری به پرتوه بهر و مامۆستاکان به پرسپاریتی له نه ستق دهگرن.</p> <p>۵.۲ به پرتوه بهر راولۆش دهکات له گه ان یارید ده دهره کارانی و مامۆستا و کارمه ندان و به شداریان پیتد ه کات له بریاراندن.</p>	<p>۵. به پرتوه بهر ده تو انییت راولۆش بکات له گه _____ هان یارید ده دهره کارانی و</p>	

<p>۵.۳ به ریڼو بهر به یریسپارلنتی د هرات به ایژنه کانی قوتا بخانه و ایښیښه و میان له گالدا دهکات.</p>	<p>ماهه مستایان و کارمه نداندی تر ، د هسه اټخان بدانی و له به یریسپارلنتی و برچاردان به شد ارمان پیښکات.</p>	
<p>۶.۱ به ریڼو بهر توانا شارو کانی ماهه مستایان و توپژوره کومه لایه پیښه کان و کارمه نداندی قوتا بخانه به ره پیش دهات.</p> <p>۶.۲ به ریڼو بهر سه رچاو هی پیڼویست یو قوتایان و کارمه ندان دابین دهکات.</p> <p>۶.۳ به ریڼو بهر دالنیا ده بیت که بیښایه و که لویه له کانی قوتا بخانه به باشی پاڼوزاون .</p> <p>۶.۴ به ریڼو بهر سه رچاو هی ځایتر یو قوتا بخانه دابین دهکات (به پیڼی پڼمایه کان) ، هره وهه به باشی و ناشکرایس به کاربان ده هیڅیت یو پر کړنه وهی پڼاویستیځه کان به پیڼی گرنگیان .</p>	<p>۶ به ریڼو بهر د هتوانیت گشت سه رچاو هکانی قوتا بخانه به شڼو هیځی کارگر و گونجا و به ریڼو هیڅیت .</p>	
<p>۷.۱ به ریڼو بهر به شڼو هیځی پرکویڼک له گال ایژنه کانی قوتا بخانه دا کوه هیڅته وه .</p> <p>۷.۲ به ریڼو بهر دالنیا هی پیڼویست دهات به ماهه مستایان و کارمه ندان و قوتایان له سه ر پیڼی که و یتنه کانی قوتا بخانه و گوی له یرویڼو چونه کانیان ده گریت .</p> <p>۷.۳ به ریڼو بهر دالنیا په لوهی که که سوکانی قوتایان دالنیا هی پیڼویستیان له سه ر کارو سه لاهه تی مناله کانیان پیڼا ده ریڼت .</p>	<p>۷ به ریڼو بهر د هتوانیت په یو هنډیځی هه میڅه پیڼی باش له نساو هوه و د هره وهی قوتا بخانه رابگریت .</p>	

<p>۱.۱ به ریڼو بهر چاودښی و هلسه نکلاندنی ریڼو پیک ته ښام دودات ښی کاری ماموستاگان و کار دهکات ښی باشتو کردنیان.</p> <p>۱.۲ به ریڼو بهر چاودښی ریڼو بهی دهرچومون له شاقی کړنډه وه دکات و کار دهکات ښی به ریزکردنه ووهی.</p> <p>۱.۳ به ریڼو بهر لاندیا ده بیت لودوی که قوتانی چوقی پروژه سهی فیڼو یون و فیڼو کړن و گشت کاره گانی قوتانی بجاننه به.</p>	<p>۱. به ریڼو بهر پابه نښده وه لاندیا به له وهی که ناستی فیڼو یون و فیڼو کړن به رزه و قوتانی بجاننه به به رده وهی له پیڅکه ووتنه ایله.</p>	
<p>۲.۱ به ریڼو بهر نشونه په کی باقو ښی رکاره گانی ناماژون ښی پابه نښومون به به هاشه خلاقی و نیشتمانی ، پروژه رده هی و پیشه پیسه کانه وه.</p> <p>۲.۲ به ریڼو بهر لهکاتی دهر لاسا ناماژده په به ریڼو پیک ښی ډول و شونینه گانی ښی که ی قوتانی بجاننه به بهر دهکات وه.</p>	<p>۲. به ریڼو بهر پابه نښده به له ناستو گرتنی به ریز سیارو تهی وه ک رایان.</p>	
<p>۳.۱ به ریڼو بهر به شیوه په کی ریڼو پیک کویرونه وه له گلا کسه سوکاری قوتانی بیان و نهندامانی ده ستی کومه لگهی ناوچه هیی دهکات ښی گتو گو کړن له بهر کپشه گانی قوتانی بجاننه .</p> <p>۳.۲ کومه لگهی که سوکاری قوتانی بیان ، ماموستایان گتو گو له بهر کاروباری قوتانی بجاننه دهکات.</p>	<p>۳. به ریڼو بهر پابه نښده به به شمداری پی کړنډی که سوکاری قوتانی بیان و کومه لگهی ناوچه که له جالای که گانی قوتانی بجاننه دا.</p>	
<p>۴.۱ به ریڼو بهر داوره ران و به ریڼو وه له گلا قوتانی بیانا مامله دهکات.</p> <p>۴.۲ به ریڼو بهر ریڼو ریڼو پیکان پابه نښانه جی به جی دهکات به به لایه نگیری بیان جیاواری.</p>	<p>۴. به ریڼو بهر پابه نښده به داوره هی و پابه تی بوون له به ریڼو بهر ښی قوتانی بجاننه دا و له چاودښی کړنډی کاری ماموستا و کارمه نانداندا.</p>	

بهماو
رښتار مسکان

<p>۵.۱ به پرونده در راستگورانه کاری خوبی هه‌له‌سه‌نگارنیت.</p> <p>۵.۲ به پرونده‌به‌ر به‌شداری دهکات له چالاکه‌کایی بونیات نانی تواناو به‌ره‌پیدانی پیشه‌بیدا.</p> <p>۵.۳ به پرونده‌به‌ر هسانی ماؤوسنایان ده‌دات بقو خۆهه‌سه‌نگاندن و به‌شداری کردن له راه‌نایان و به‌ره‌پیدانی پیشه‌بیدا.</p> <p>۵.۴ به پرونده‌به‌ر سه‌رانی به‌پرونده‌به‌رانی تر دهکات بقو نالوگوری شاره‌زانیان و هانی ماؤوسنایان ده‌دات سه‌رانی به‌کتر بکه‌ن بقو له‌یه‌کتر فئیرسون و باش کردنی کاره‌کانایان.</p> <p>۵.۵ به پرونده‌به‌ر بتری فراوانه و کراوده‌به و هه‌موو شتیکی نوئی له پیشه‌کاهی خویبا و درن ده‌گنیت.</p>	<p>۵. به پرونده‌به‌ر پایه‌بند به خۆهه‌سه‌نگارنده‌وه بقو به‌ره‌پیدانی پیشه‌بیدی خوبی و هه‌سه‌نگارندنی به‌ره‌پیدانی پیشه‌بیدی هه‌موو کارمه‌ندانی قوتابخانه و راگرتنی که‌ش و هه‌رویه‌کی دۆسنانه له له قوتابخانه‌دا.</p>	
--	--	--

رېنمايى بۇ بە كارھيئانى ستانداردەكان بۇ

مامۇستايان و بەرپۆمبەران

ستانداردەكان چين؟

ستانداردەكان ئەو ئاستەي ئەدا ديارى دەكەن كە چاۋەپوان دەكرين و پيويستە بەدى بەيندرين. ستانداردەكان ھاوشيوەي پيوەر (كرايتيريا) نين، پيوەر ئەو تاييەتمەنديانەن كە ئەدايان پي ھەلدەسەنگيندریت. ستانداردەكان ئەو ئەدايانە ديارى دەكەن كە پيويستەن. بۇ نمونە، پيوەر بۇ ھەلسەنگاندنى ئۆتۆمبيل (ھوكمدان لەسەر ئەوہى چەند باشە) لەوانەيە بریتی بیت لە بەرزترين خيراى، ئاستى خواردنى بەنزین و ژمارەي كورسييەكانى. ستاندارد بۇ ئۆتۆمبيلك كە برپارە كۆمپانيايەك بيكریت بۇ بەكریدان، لەوانەيە ديارى بكات كە پيويستە بەرزترين ئاستى خيراى بە لايەنى كە م ۱۶۰ كيلۆمەتر بیت لە كاتژميريكدا، پيويستە ئاستى خواردنى بەنزین زياتر نەبیت لە يەك ليتر بۇ ھەر ۱۵ كيلۆمەتر ك و پيويستە لايەنى كە م چوار كورسى ھەبیت. لەرېگاي دانانى ستانداردەوہ بۇ مامۇستايان و بەرپۆمبەران، كەمترين ئامانچ ديارى دەكریت بۇ ئەداي ھەر مامۇستا و بەرپۆمبەريك لە ولتدا. لەوانەيە ھەندىك دەستبەجى ئامانجەكە بەدى بەينن، ھەندىكى تر لەوانەيە پيويستيان بە راھيئان و ھاوكارى ھەبیت بەدرېزايى ماۋەيەك بۇ بەدى ھيئانى، و ھەندىكى تر لەوانەيە ئامانجەكە تى پەپپينن.

ستانداردەكان بۇ مامۇستايان و بۇ بەرپۆمبەران لە سى بواردا رېكخراون: زانيارى، تولناكان، بەھا و رەفتارەكان.

برپارە ستانداردەكان ۋەسفى يەكانگير و ورد دابىن بكەن بۇ پيكاھاتە سەرەكییەكانى ئەداي ھەريەك لە بوارەكان. لەكاتى دارشتنياندا، گروپى

ستانداردهكان ليكۆلپنهوهيان كردوه و نموونهى ستانداردى هاوشپوهى چهندين ولاتى ديكهيان له بهرچا و گرتوه، لهكاتى كدا كه گرنگيهكى تايبهتايان داوه به هه لومه رجي عيراق و هه ريمى كوردستان. ستانداردهكان دهستكارى كران پاش وهرگرتنى سه رنج لهكاتى راويزكارى به كاندا.

ستانداردهكان هاوكارى دهكرين له لايهن ئاماژه ده ره وه (مؤشر) كه هه نديك به لگهى سه ره كى ديارى ده كه ن كه نيشانى ده دن تايا ستانداردهكان به ديهاتوون يان نا. ئاماژه ده ره كان ته نها بۆ پينمايى كردنن. پيوسته هه لسه نگاندى مامؤستايان و به رپوه به ران په يوه ست بيت به ستانداردهكانه وه به گشتى، نهك يهك تاكه ئاماژه ده ر.

ستانداردهكان بۆچى گرنگن و بۆ كام مه به ست به كار ده هيندين؟

له رپگاي ديارى كردنى ئه وهى كه له مامؤستا و به رپوه به ران چاوه پروان ده كریت، ستانداردهكان ئه و ئاسته ي ئه دا ديارى ده كه ن كه مافى قوتابى و كه سوكاريان و لايه نه په يوه نديداره كانى ئه و كۆمه لگه يه يه كه قوتابخانه كه خزمه تى ده كات، له و كه سانه چاوه پروان ده كریت كه متمانه يان پيه خشيون بۆ په روه رده كردن و په ره پيدانى مندالان و لاوان. ده ره نجامى ليكۆلپنه وه نيوده وه له تيبه كان نيشان ده دن كه ئاستى كواليتى مامؤستايان و په ره پيدانى تايبه تمه ندييان و كارى گه رى رابه رايه تى قوتابخانه، فاكته رى يه كلاكه ره وه ن بۆ كارا كردن و به رزكردنه وهى ئاستى فيرپوونى قوتابيان و ئه و ئه نجامانه ي قوتابيان به ده ستايان ده هينن.

ستانداردهكان دارپژراون بۆ ره نگدانه وهى پراكتيزه باشه كان بۆ مامؤستايان و به رپوه به ران بۆ باشتر كردنى ئاستى جوريه تى فير كردن له قوتابخانه كان.

بەمەبەست لە ئاستیکی بەرزدا دانراون و نیشانهیەك بۆ داھاتووی قوتابخانە دیاری دەكەن لە عێراق و ھەریەمی كوردستان. بپیارە ستانداردەكان رەنگدانەوہ بن بۆ رێچكە مۆدیرنەكان و رابەراییەتی و بەرپۆھبەردن، فێربوون و فێركردن، كە لە رابھێنانەكانی مامۆستا، بەرپۆھبەر و سەرپەرشتیاراندا برەویان پێدراوہ لە چوارچێوہی پرۆژەیی بەرھەوپێشبردنی تواناكان لە قوتابخانەكانی عێراق و پرۆژەیی پشنگیری كردن بۆ باشترکردنی كوالیتی پەرۆردە لە قوتابخانەكانی عێراق. ستانداردەكان یارمەتی مامۆستا و بەرپۆھبەران دەدەن بۆ باشترکردنی كارەكانیان و بەرھەوپێشبردنی ئاستی فێركردنی داھینكراو بۆ منداڵان و لاوان.

ستانداردەكان بنەمای پوون، بابەتی و یەكانگیر داھین دەكەن بۆ:

- خۆھەلسەنگاندنی مامۆستایان و بەرپۆھبەران بۆ ئەدای خۆیان.
- ھەلسەنگاندنی مامۆستایان لە لایەن بەرپۆھبەرانیوە.
- ھەلسەنگاندنی نمایشی مامۆستایان و بەرپۆھبەران لە لایەن سەرپەرشتیارانەوہ.
- پڕیاردان لە سەر دامەزراندن، پلەبەرزکردنەوہ یان دەرکردنی مامۆستایان و بەرپۆھبەران لە خزمەت.
- دەستنیشانکردنی پێداویستیەكانی پەرەپێدانی پیشەیی و رابھێنانی مامۆستایان و بەرپۆھبەرانێ ئیستا و داھاتوو.
- دەستنیشانکردن و بلاوکردنەوہی پراكتیزە نایابەكانی فێركردن و رابەراییەتیكردنی قوتابخانە.

لە رێگای ئەم ئامانجانەوہ، ستانداردەكان یارمەتیدەر دەبن بۆ برەودان بە یەكسانی دەرھەتەكان بۆ ھەمووان.

رېنمايى بۇ مامۇستايان لەسەر بەكارھيئاننى ستانداردەكان

بۇ خۆھەلسەنگاندىن

پيويستە مامۇستايان ستانداردەكان بۇ مامۇستايان بەكارھيئان بۇ ھەلسەنگاندىن ئەدای خۇيان و پلاننانان بۇ پەرەپيدانى پيشەيى خۇيان.

سەرەتا پيويستە مامۇستايان ستانداردەكان بە وردى بخويننەوہ و دلنيابن لەوہى كە تئيدەگەن. ئەگەر ھەر خالئىك روون نەبوو، پيويستە گفوتوگوى لەسەر بکەن لەگەل بەرپوہبەر يان سەرپەرشتيارەكەيان، كە دەتوانن روونکردنەوہى زياتر بدەن.

خۆھەلسەنگاندىن مامۇستا بەپيى ستانداردەكان كارئىكى سەختە، بەلام لەگەل ئەزمووندا ئاسان دەبيت. خۆھەلسەنگاندىن پيكديت لە پيوانەکردنى زانيارى، تواناكان، بەھاو رەفتارەكان بەپيى ستانداردەكان. پيويستە خۆھەلسەنگاندىن بەراستگويى ئەنجام بدرت. لەوانەيە يارمەتيدەر بيت ئەگەر لەگەل ھاوکارئىكت دا ھەلسەنگاندىن بۇ يەكتەر بکەن و يارمەتى يەكتەر بدەن بۇ تيگەيشتن لەوہى ستانداردەكان چين لە جيئەجيکردندا.

خويندەوہى وردى ستانداردەكان و بەكارھيئاننيان بۇ ھەلسەنگاندىن كارەكانى خۆت وەك مامۇستا لەوانەيە سەخت بيت، بەلام ھەول بەدە تەواو راستگويانە ھەلسەنگاندىن بکە بۇ زانيارى خۆت و تواناكانت و بەھاو رەفتارەكانت بە بەكارھيئاننى ستانداردەكان وەك پيوہر. دەكرت بخوازيت ئەوہ بەھاويەشى لەگەل ھاوکارئىكت دا بکەيت كە ھەريەكەتان يارمەتى ئەوہى تر بدات. دواتر تئيدەگەيت كە بەكارھيئاننى ستانداردەكان دەبيتە ھوى بەرزکردنەوہى زانيارى و تيگەيشتنت لەو شتانەى لەھەر مامۇستايەك چاوەروان دەكرت و يارمەتيت دەدات

بۆ دەستدېشىش ئۆزىنى ئۆز كارانىي بە باشى دەيانكەيت و ئەوانەى كە پېويستيان بە باشتر كۆردن ھەيە لە داھاتوودا. ھەول بە دەرفەت بدۆزىتەوہ بۆ راھىنان و پەرەپىدانى تايبەتمەندى كە پەيوەندىدارن بەو بوارانەوہ كە دەتوانىت كارەكانت باشتر بەكەيت. پېويستە ئامانجى ھەموو مامۆستايان بەدېھىنانى ستانداردەكان بىت پاشان تىپەراندىنان.

تىگەيشتن لە ستانداردەكان و بەكارھىنانيان بۆ خۆھەلسەنگاندن يارمەتى مامۆستا دەدات بۆ تىگەيشتن لەوہى چۆن ھەلسەنگاندن دەكرىت بۆ ئەدايان لەلايەن بەرپۆەبەر و سەرپەرشتيارانەوہ. ھاوكات دەتوانن گەتوگۆ لەگەل بەرپۆەبەر و سەرپەرشتياران بەكەن لەسەر ئەداى خۆيان بەشپۆەيەكى نافەرمى و پەچاوكردنى ھەر راھىنان و پەرەپىدانىكى تر كە لە داھاتوودا يارمەتيدەر دەبىت.

لەرىگەى ئەداى باش بەپىي ستانداردەكان، مامۆستايان ھەلى خۆيان زياد دەكەن بۆ بەرزىوونەوہ و بوون بە بەرپۆەبەر لە داھاتوودا. ستانداردەكان بۆ بەرپۆەبەران يارمەتيدەر دەبن بۆ تىگەيشتن لەوہى كە بوون بە بەرپۆەبەر چۆنەو چى لەخۆدەگرىت، ھەرۆھە ئۆ زانىارى و توانا و خۆتەرخانكردنەى كە بەرپۆەبەرايەتى پېويستىەتى.

رېنمايى بۇ بەرپۆمبەران لەسەر بەكارھېنانى ستانداردەكان

بۇ خۆھەلسەنگاندىن

پيويستە بەرپۆمبەران ستانداردەكان بۇ بەرپۆمبەران بەكارھېنن بۇ ھەلسەنگاندىن ئەداي خۆيان و پلاننان بۇ پەرەپېدانى پيشەوەرانه.

سەرەتا پيويستە بەرپۆمبەران ستانداردەكان بەوردى بخويننەو و دلنيان لەوہى كە تئيدەگەن. ئەگەر ھەر خالئك پوون نەبوو، پيويستە گفتوگوى لەسەر بکەن لەگەل سەرپەرشتيارەكەيان، كە دەتوانئيت روونکردنەوہى زياتر بەدات.

لەوانەيە لەسەرەتادا بەرپۆمبەران خۆھەلسەنگاندىن بەپيى ستانداردەكان بەئاسان نەزانن، بەلام پيويستە ھەول بەردئيت ھەتا دەكرئيت راستگوئيانە ئەنجام بەردئيت و ھەلسەنگاندىن بكرئيت بۇ زانيارى و تواناكان و بەھا و رەفتارەكانى بەرپۆمبەران بەپيى پيويستە ستانداردەكان. بەرپۆمبەرانئيش دەتوانن سوود وەرئىگرن لە زانيارىيەكانى بەرپۆمبەريكى ھاوكارى جيى متمانە بۇ ھەلسەنگاندىن ئەداي يەكتر و بەدەستھېنانى تئىگەيشتنى زياتر لە ستانداردەكان.

ئەگەر خۆھەلسەنگاندىن بەشئوہەيەكى راستگو و ورد ئەنجام بەردئيت، ئەوا بەرپۆمبەر توانادار دەكات بۇ دەستئيشانکردنى خالە بەھئزەكانى ئەداي خۆي و ئەو بوارانەي پيويستيان بە پەرەپېدانى زياتر ھەيە ئەگەر دواتر راھئيانى گونجاو وەرئىگرن بۇ پتەوکردنى بوارە لاوازەكان، نەك تەنھا ئەداي خۆيان بەلكو ئەداي قوتابخانەش لەمە سوودمەند دەبئيت. پيويستە ھەموو بەرپۆمبەران ھەول بەدن ستانداردەكان بەدبھئېنن پاشان تئيان پەپئېنن.

ھەرەك بۇ مامۆستايان، زانيارى لەسەر ستانداردەكان و بەكارھېننئيان بۇ خۆھەلسەنگاندىن يارمەتى بەرپۆمبەران دەدات بۇ تئىگەيشتن لە ئەداي خۆيان كە لەلايەن سەرپەرشتيارانەوہ ھەلسەنگاندىن بۇ دەكرئيت، لەرئىگاي گفتوگوى نافەرئىيەوہ دەتوانن سوودى زۆر لە ھەلسەنگاندىنەكان بەدەست بەئېنن.

پىنمايى بۇ بەرپومبەران و سەرىپەرشىتیاران ئەسەر بەكارھىنئانى ستانداردەكان بۇ ھەئسەنگاندنى نمايشى ئەوانى تر.

بەرىپومبەران و سەرىپەرشىتیاران ستانداردەكان بۇ مامۇستايان بەكاردەھىنن بۇ ھەئسەنگاندنى و بەرەوپىشېردنى كارى مامۇستايان. پىويستە بەوردى ستانداردەكان بخویننەوہ و دلنباين لەوہى كە مامۇستايان خویندويانەتەوہ و تىيگەيشتون پيش ئەوہى ھەئسەنگاندنى ئەنجام بدەن.

بەئگە بۇ پائىشتىکردنى ھەئسەنگاندنى كارى مامۇستايان بەم شىوازانەى خوارمۇہ كۆدەكرىنەوہ:

— لەرىڭاى چاودىرىکردنى وانەوہ. لەوانەيە ئەمە يەككە بيت لە بەرھەمدارترین سەرچاوەكانى بەلگە، بەتايبەتى بۇ ستانداردەكانى بواری تواناكان. كاتىك چاودىرى وانەيەك دەكەيت، باشترە لە پۆلەكە بمىنیتەوہ بۇ ماوہى ۲۰ بۇ ۴۰ خولەك، سەرنج تۆماریكەيت لەسەر فۆرمىكى ئامادەكراوہ يان لەسەر دەفتەرى تىبىنى. گرنگە تەنھا جەخت نەخەيتە سەر ئەو شتانەى مامۇستاكە دەيكات يان دەيلت، بەلكو پىويستە ھاوكات جەختيش بخەيتە سەر قوتابى يەكان. ئەگەر قوتابى يەكان كاریگەرانه فيرین و پيشكەوتنى باش بەدى بهینن، ئەوا لەوانەيە مامۇستاكە كاریگەر بیت، بەدەر لەوہى چ میتۆدىك بەكاردەھىنیت.

— لەرىڭاى گفتوگۆکردنەوہ لەگەل مامۇستادا. لەوانەيە كۆکردنەوہى بەلگە لەرىڭاى گفتوگۆکردنەوہ پەيوەندى نزيكى ھەبیت بە ستانداردەكانەوہ لەبوارەكانى زانبارى و بەھا و رەفتارەكاندا. بۇ نمونە، لەرىڭاى گفتوگۆکردنەوہ،

لەوانەییە بکریت ئاشناپیت بە ئاستی تیگەیشتنی مامۆستا و پیشکەوتنی قوتابیان و بە ئاستی خۆتەرخانکردنی مامۆستا بۆ پەرەپێدانی پیشەیی.

– لەرێگای گفتوگۆکردنەوە لەگەڵ قوتابیاندا. بۆ نموونە، لەوانەییە بەلگە بدات لەسەر پەرۆشی و خولیا و پیشکەوتنیا. ھەرۆھا گفتوگۆکردن لەگەڵ کەسوکاری قوتابیان لەوانەییە بەلگە ناپاراستەوخۆ داوین بکات لەسەر ئەم بابەتانە.

– بۆ سەرپەرشتیاران لەرێگای قسەکردنەوە لەگەڵ بەرپۆبەر و سەیرکردنی تۆماری چاودێری و ھەلسەنگاندنی بەرپۆبەر بۆ مامۆستا. بەلام پێویستە سەرپەرشتیار پشکنین بکات بۆ ھەلسەنگاندنی بەرپۆبەر لەرێگای ئەنجامدانی ھەلسەنگاندنەوە.

– لەرێگای سەیرکردنی کاری قوتابیانە (بۆ نموونە، دەفتەری راھینان) بۆ ئاشنابوون بە ئاستی پیشکەوتنیا، چۆنیتی پشکنین و ھەلسەنگاندنی کارەکانیا، و ئاستی گێرانەوھی سەرنج لەلایەن مامۆستاوە.

– شیکارکردنی ئەنجامەکانی ھەلسەنگاندن و تاقیکردنەوەی قوتابیان بۆ ئاشنابوون بەو ئاستە کاری تیدا دەکەن و ئاستی پیشکەوتنیا.

– تێروانین لە دۆکیومێنت و تۆمارەکان: بۆ نموونە، پلانی مامۆستا، پەرەیی ھەلسەنگاندن و تاقیکردنەوەی بەرھەمھاتوو لەلایەن مامۆستاوە، ئەو سەرچاوانەیی مامۆستا بەکاری ھیناون بۆ پالپشتیکردنی فیزیوونی قوتابیە جیاوازیەکان، ئەو خولانەیی راھینان و چالاکیی تر کە مامۆستا بەشداری تیدا کردوون.

سەرپەرشتیاران **ستانداردەکان بۆ بەرپۆبەر** بەکار دەھینن بۆ ھەلسەنگاندنی کاری بەرپۆبەرەکان و ھاندان و ھاوکاریکردنی پەرەپێدانی پیشەییان. گرنگە کە بەرپۆبەرەکان و سەرپەرشتیاران بەوردی ستانداردەکان بخویننەو و تێیان بگەن.

بەلگە بۇ پالېستى كىردنى ھەلسەنگاندنى كارى بەرپۆمبەران بەم شېوازانى خوارمۇ كۆدەكرىنەو

- لەرېنگاى چاودېرىكىردنى كارى بەرپۆمبەران و قوتابخانەو (شۆينەكان، پىداوېستىيەكان، كارى كارمەندانى ترى كارگىپى و مامۆستايان و فېربوون و رەفتارى قوتابيان). لەوانەيە ئەمە بەتايبەتى سەرچاوەيەكى سوودبەخش بېت بۇ بەلگە لەسەر ستانداردەكان لەبواری تواناكاندا.
- لەرېنگاى گفئوگۆكرىنەو لەگەل بەرپۆمبەردا. لەوانەيە كۆكرىنەو بەلگە لەرېنگاى گفئوگۆكرىنەو پەيوەندى نىكى ھەبېت بە ستانداردەكانەو لەبواری زانىارى و بەھا و رەفتارەكاندا.
- لەرېنگاى گفئوگۆكرىنەو لەگەل مامۆستايان، قوتابيان و كەسوكارىاندا. بۇ نمونە، لەوانەيە بەلگە بدات لەسەر ئەوئەى تا چەند ھەريەك لەم گروپانە ھەست دەكەن راولېژىيان پىدەكرىت و زانىارىيان پىدەدرىت لەسەر كار و پىشكەوتنى قوتابخانە. لەوانەيە مامۆستاكان ئامازەبدەن بە ئاستى ئەو ھاندانەى وەرىدەگرن بۇ بەكارھىنانى مېتۆدە مۆدىرنەكانى فېركردن و وەرگرتنى سەرنجى يارمەتيدەر بۇ بەرەوپىشبردن و فېركردن.
- لەرېنگاى تىرامان لە تۆمارى بەرپۆمبەران بۇ چاودېرى وانە و ھەلسەنگاندنى مامۆستايان. ئەمە لەوانەيە بۇ نمونە بەلگە بدات لەسەر تىگەيشتنى بەرپۆمبەران لە مېتۆدە مۆدىرنەكانى پىداگۆكى واتە (فېربوون و فېركردن).
- شىكاركرىنى ئەنجامەكانى ھەلسەنگاندن و تاقىكرىنەوئەى قوتابيان. ئەم بەلگەيە لەوانەيە پەيوەندى ھەبېت بە ستانداردى يەكەمەو لەبواری بەھاكان و رەفتاردا.

— لەرینگای لیکۆلینەووە لە دۆکیومیئنتەکانی قوتابخانەووە: بۆ نموونە، پلانیەکانی پەرەپێدان، تۆماری کۆبوونەووەی لیژنەکان، لەوانە ریکخراوەکانی کەسوکار، مامۆستایان، تۆماری چالاکییەکانی قوتابخانە.

— لەرینگای لیکۆلینەووە و هەلسەنگاندنی مامۆستایانەووە لەلایەن سەرپەرشتیارانی تاییبەتمەندی بابەتەووە. ئەمە بەلگە دابین دەکات لەسەر کاریگەری رابەراییەتی بەرپۆهەر لەسەر فێربوون و فێرکردن لە قوتابخانە.

پێویستە هەلسەنگاندنی کاری مامۆستایان و بەرپۆهەر بەرێن بەپێی ستانداردەکان بەشیۆهەکی راستگۆیانە، دادپەرورەرانە و بابەتیانە ئەنجام بدرێن. پێویستە بۆ هەر ستانداردێک بەلگەکان بەوریایی دیاریبکەین. گەر بەلگە پشکنین بکەیت بۆ ئەوێ کە ئەو بەلگەییە پالپشتی هەلسەنگاندن دەکات، راستەوخۆ پەيوەندی هەییە بەو ستانداردەیی کە هەلسەنگاندنی بۆ دەکەیت. ئەگەر بەلگەیی شیواو نەبوو بۆ هەلسەنگاندن، نابێت هەلسەنگاندنە کە ئەنجام بدرێت هەتا بەلگەیی زیاتر کۆدەکەیتەووە.

پێویستە سەرپەرشتیار بۆ هەر ستانداردێک هەلسەنگاندن بکات بۆ ئەوێ ئایا مامۆستا یان بەرپۆهەر ستانداردەکەیی بەدیھێناووە، تێپەراندووە یان هێشتا بەدینەھێناووە. پێویستە نیشاندەرەکان بەکاریین بۆ یارمەتیدانی ئەنجامدانی هەلسەنگاندنی گشتی نمایش بەپێی ستانداردەکە. پێویست نییە یان شیواو نییە حوکمی دیاریکراو بەدەیت بەپێی نیشاندەرەکان، چونکە نیشاندەرەکان تەنھا رێنمایین. ئەگەر ئەدای مامۆستا یان بەرپۆهەر بەرێک لەپەيوەندیدا بە ستانداردێکی دیاریکراووە لەھەندێک روووە بەھێز بوو بەلام لەھەندێک رووی ترەووە لاواز بوو، پێویستە سەرپەرشتیار زۆر بەوریایی بەلگەکان دیاریبکات و پاشان حوکمی تاییبەتمەندانە بدات لەسەر ئەوێ ئایا بەگشتی ستانداردەکە بەدیھاتووە یان نا.

پښوېسته نه وه چاوه پړوان بکړیت، که له وانه یه بۆ ماوه یه کی دريژ ژور ماموستا و بهر پښو بهر هموو ستاندارده کان به دینه هینن. ستاندارده کان له ناستیکي بهر زدا دانراون بۆ نیشاندانی ریځای پیشکه وتنی فیږکردن له عیراق و هریمی کوردستان، هه روه ها مه به ست له ستاندارده کان هاندان و رینمایي کردنی په ره پیدان و بهر پښېبردنی کاری ماموستایان و بهر پښو بهرانه.

نه گه ر ماموستا یان بهر پښو بهر هینستا ستانداردیکي به دینه هیناوه، گرنه سه ره پهرشتیار به وردی ده ستنیشانی هوکاره که بکات و بیرکاته وه له پیشنیاری بونیاتنه ر بۆ یارمه تیدانی ماموستا یان بهر پښو بهر بۆ بهر وه پښېبردنی نه دای. پاش نه وه ی هه لسه نگاندن به پښی ستاندارده کان نه جامدرا، گرنه که سه ره پهرشتیار گف توگو بکات له گه ل ماموستا یان بهر پښو بهر، بۆ باسکردنی هه لسه نگانده که و گپړانه وه ی سه رنج که یارمه تیدر ده بن بۆ پالپشتیکردنی بهر وه پښېبردن.

کاتیک بهر پښو بهر سه رنج ده گه رینیتته وه بۆ ماموستا یان سه ره پهرشتیار سه رنج ده گه رینیتته وه بۆ ماموستا یان بهر پښو بهر، پښوېسته نه م میتودانه ی خواره وه به کار به پښین:

— شیوازی 'هاورپی ره خنه گر' به کار به پښنه که کار ده کات له گه ل ماموستا یان بهر پښو بهر دا بۆ به دپهینانی بهر وه پښېبردن له نه دا. هه ول بده دوور بکه ویتته وه له شیوازی سزادان یان دیکتاتور یانه، له جیاتی نه وه هاندر و هاوکار به، به لام هاوکات نه گه ر پښوېستی کرد توند به کاتیک جهخت ده خه یته سه ر بهر وه پښېبردن له کاتی پښوېست.

— داوا له ماموستا یان بهر پښو بهر بکه خو هه لسه نگاندن یان پیشکه ش بکه ن به پښی ستاندارده کان. نه گه ر له ستاندارده کان یان له پرۆسه ی خو هه لسه نگاندن تینه گه یشت، روونکردنه وه ی بده ری و هانی بده خو هه لسه نگاندن نه انجام بدات له داهاتوودا. نه گه ر خو هه لسه نگاندن پیشکه شکرا، نیشانی بده له کویدا کوکیت

لهگه ليدا و لهكويډا بۆچوونى جياوازت ههيه، هاوكات پيشنيارى بونياتنهر پيشكەش بكه لهسەر چۆنيتى بهرهوپيشبردنى خۆههسهنگاندن له داهااتودا.

— يهكەم شت خالە پۆزهتيفهكان باس بكه (باسى ئەو ستانداردانە بكه كه بهديهاتوون) و ستايشى سهركهوتنهكانى مامۆستا يان بهرپۆه بهر بكه. پاشان گفتوگۆ بكه لهسەر ئەو بوارانهى كه پيويستى به بهرهپيدانه، وهك ئەو ستانداردانەى هيشتا بهدينهاتوون، نموونه پيشكەش بكه بۆ دلنپابوون لهوهى كه مامۆستا يان بهرپۆه بهر له هۆكارهكانى ههسهنگاندن تيددهگات، پاشان ئامۆزگارى و پيشنيار پيشكەش بكه لهسەر ئەو كارانهى مامۆستا يان بهرپۆه بهر دهتوانيت ئەنجاميان بدات.

— لهگه ل مامۆستا يان بهرپۆه بهر گفتوگۆ بكه لهسەر هه چالاكويهكى راهيتان و بهرهپيدان كه لهوانهيه يارمهتيدەر بيت و توانادارى بكات بۆ بهديهيتانى ستانداردهكان، بۆ نموونه، لهوانهيه گونجاو بيت پيشنيارى ئەوه بكهيت كه چاوديرى مامۆستاي تر بكات له قوتابخانه، يان بهرپۆه بهر له قوتابخانهى تر، كه ستانداردهكانيان بهديهيتاوه يان تپهپه راندوه.

— ئەگەر كارى مامۆستا يان بهرپۆه بهر لهئىستادا ههركام له ستانداردهكانى تپهپه راندوه، پيويسته ستايشى ئەداى بكرت و بيربكرتتهوه لهوهى چۆن دهتوانيت يارمهتى مامۆستا يان بهرپۆه بهرى تر بدات بۆئوهى لپوهى فيربين، بۆ نموونه لهريگاي چاوديريكردى وانه يان سهردانى قوتابخانهوه.

نمونه بۇ روونکردنەۋەي ستانداردەكان :

ئەو مامۇستايانەي تواناكانى ستانداردى (۶) يان بەدبەيتناۋە: مامۇستا دەتوانىت ئەو ستراتىژ و رىگا نوييانەي وانە وتنەۋە بەكاربەيتت كە يارمەتى قوتابيان دەدەن بۇ بەشدارى كردن و پىشخستنى تواناكانى فيربوون بەشئوۋەيەكى كارىگەرانە.

۱. لە قوتابخانەيەكى بچووكى سەرەتايى يان بنەرەتيدا، مامۇستاي وانەي كۆمەلەيەتى پرسىياري كراۋە دەكات و قوتابىيەكان ۋەلامى قول و داھىتەرانە دەدەنەۋە و دەربىرەن لە بىرۆكەي خۇيان دەكەن و گوى لە بىرۆكەي ئەۋانى دىكە دەگرن. مامۇستا سەرنجيان رادەكىشيت لە رىگاي چەندىن سەرچاۋەۋە، لەوانە ويئە و نەخشە و داتا شۆ بە شئوۋەيەكى باش بەكاردەھىتت و داۋا لە قوتابيان دەكات بە جووت و گروپ كارىكەن لەسەر ئەركى جياۋاز. يەككە لەم ئەركانە پىۋىستى بەۋە ھەيە كە قوتابيان لە كىشەيەك بىكۆلنەۋە و راپۇرت بدەن بە پۆلەكە لەسەر ئەجامەكانيان. مامۇستا داۋا لە قوتابيان دەكات لىكۆلنەۋەي زياتر بىكەن ۋەك ئەركى مالەۋە.

۲. لە وانەي ئىنگلىزى پۆلى(۷)ى قوتابخانەيەكى گەرەي ناۋەنديدا، مامۇستا چەند چالاكىيەك ئەجام دەدات كە قوتابيان توانادار دەكات بۇ پەرەپىدانى تواناكانى قسەكردن، گويگرتن و خويندنەۋە و نووسىن. دى قى دى بەكاردەھىتت بۇ ئەركەكانى گويگرتن و قسەكردن و فلاش كارت بەكاردەھىتت بۇ بەھىزكردنى خويندنەۋە و نووسىنى قوتابيان. چالاكىيەكان بەباشى بەپىۋەدەبىرەن و داۋا لە قوتابيان دەكرىت بەتەنھا يان لەگەل ھاۋكارىكدا كارىكەن. لە قۇناغىكى وانەكەدا، قوتابىيەكان داۋايان لىدەكرىت بۇچوونى خۇيان بە ئىنگلىزى بلين لەسەر ۋەرزشە جياۋازەكان پىۋىستە سەرەخۇ

كاربەكەن بۇ ئامادەكردن و پېشكەشكەشكردنى بابەتتىكى كورت بە پۆلەكە و كاردانەوہى قوتابىيەكان بۇ ئەم ئەركە پر جۆشە.

ئەو بەرپۆەبەرانەى تواناكانى ستانداردى (۱) يان بەدېھناوہ: بەرپۆەبەر دەتوانىت رابەرايەتى فېربوون و فېركردن بكات،ھانى بەكارھىنانى رىگا نوپپەكانى وانە وتنەوہ بدات بۇ دلىيابوون لە بەرزى ئاستيان.

۱. لە قوتابخانەيەكى بچووكى سەرەتايدا، بەرپۆەبەر زۆريەى كاتەكەى تەرخان دەكات بۇ سەردانى پۆلەكانى قوتابخانەكە بۇ سەيركردنى كارى قوتابىيەكان و چاودىرېكردنى مېتۆدە بەكارھاتووەكان. پشكنين و شىكار ئەنجام دەدات بۇ ئەنجامى تاقىكردنەوہكانى قوتابيان و گفتوگۆكردن لەسەريان لەگەل مامۆستايان و ديارىكردنى ئامانج بۇ باشتركردنيان. دلىيايى دەكات لەوہى كە قوتابىيەكان ئەركى مالەوہيان پىندەدرىت و بەوردى نمرەيان بۇ دادەدرىت لەلايەن مامۆستاوہ. پىداگرى دەكات لەوہى كە پىويستە فېربوون و فېركردن لە ئاستىكى بەرزدا بىت و ھەلسەنگاندنى ورد دەكات بۇ مامۆستاكان و سەرنجى رىنپشاندەريان پىندەدات و ھانىان دەدات توانا و زانىاريپە تايپەتمەندىيەكانيان زياد بكن. لەم دوايانەدا خولى راھىنانى رىكخستوہ بۇ ھەموو مامۆستايان لەسەر چۆنىتى بەكارھىنانى كارى گروپ بۇ يارمەتيدانى قوتابيان بۇ فېربوون لەرېگاي گفتوگۆكردنەوہ. مامۆستاكان ئەمەيان پىخوش بوو، ئىستا ئەم بىرۆكانە لە پۆلەكاندا بەكاردەھىنن.

۲. لە قوتابخانەيەكى دواناوہندى گەورەدا، بەرپۆەبەر دلىيايى دەكات لەوہى كە ھەموو پۆلەكان كەرەستەى پىويست و تەكنەلۆژيا و پالپىشتى فېركردنيان ھەپە. ھانى مامۆستايان دەدات گفتوگۆ و پېشېركى رېك بخەن بۇ قوتابيان و بابەتيان بۇ دابىن بۇ لېكۆلېنەوہ و ئەركى چارەسەركردنى كېشەيان پى بسپىرن. پشكنين دەكات بۇ پلانەكانيان و كارى قوتابيان بۇ ئاشنابوون بەوہى كە

ھەموویان ئەم میتۆدانە بەکار دەھێنن، سەردانی پۆلەکان دەکات و ھەلسەنگاندن دەکات بۆ ئەدای ھەر مامۆستایەك. کاتێك کە نارازی بوو لە کاری مامۆستایەك، پیشنیاری بنیادنەر دەکات و پاش مانگیك چاودێری وانهیەکی دیکە دەکات بۆ زانینی ئەوھێ ئایا فێربوون و فێرکردن باشتر بوو. بەوردی شیکاری ئەنجامەکانی تاقیکردنەوھێ قوتابیان دەکات. ئەگەر ئەنجامەکان لە وانهیەکدا باشتر بوو لە وانهیەکی دیکە، پرسیار لە مامۆستاگان دەکات و ھانیان دەدات چاودێری وانهی یەکتەر بکەن بۆ فێربوونی چۆنیتی بەرھوویشبردنی قوتابیان لە و وانانەدا کە تێیدا لاوازن.

ستانداریه‌کانی قوتابخانه

پیشه‌کی:

ستانداریه‌کانی قوتابخانه بۆ ئه‌وه به‌ره‌مه‌ئیراون تا بۆ خۆه‌له‌سه‌نگاندن و پلانی به‌ره‌پێدانی قوتابخانه به‌کاربه‌ئیرین، وه‌ک به‌شیک له‌ پرۆژه‌ی (پشتگیری بۆ باشترکردنی کوالیتی په‌روه‌رده له قوتابخانه‌کانی عێراق. ئه‌م پرۆژه‌یه له‌لایه‌ن یه‌کیه‌تی ئه‌وروپاوه‌ پارهی بۆ دابینکراوه‌و له‌لایه‌ن ئه‌نجومه‌نی رۆشنبیری به‌ریتانیه‌وه به‌رپۆه‌ ده‌بریت به‌ هاوبه‌شی له‌گه‌ڵ وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ی حکومه‌تی عێراقی له‌ به‌غداو حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان. ئه‌م پرۆژه‌یه له‌ چواربه‌ش پیکه‌ت:

- ۱- دانانی ستاندار بۆ مامۆستایان و به‌رپۆه‌به‌ران و سه‌رپه‌رشتیار و قوتابخانه و به‌ره‌وپێشبردنی پرۆسه‌کانی پشتگیری خۆه‌له‌سه‌نگاندنی قوتابخانه‌کان و پلانی به‌ره‌پێدان.
- ۲- باشترکردنی کوالیتی فی‌رکردن و فی‌ربوون له‌ پێی دابینکردنی راهێنان بۆ مامۆستایان.
- ۳- باشترکردنی کاریگه‌ری سه‌رکرده‌یه‌تی و به‌رپۆه‌بردن له‌ قوتابخانه‌کاندا به‌ دابینکردنی راهێنان بۆ به‌رپۆه‌به‌ران.
- ۴- به‌ره‌پێدانی رۆلی سه‌رپه‌رشتیاران له‌ پێدانی پشتگیری وکیبه‌رکی بۆ به‌رپۆه‌به‌ر و مامۆستایان و پشتگیری له‌ باشترکردنی قوتابخانه‌کان. ئه‌م پرۆژه‌یه له‌ (۱۲) پارێزگاوه‌ ناوچه جێبه‌جێده‌کری له‌ سه‌رتاپای عێراق و هه‌ریمی کوردستانی عێراق.

تیکردنه کان (المدخلات): دیدو پلاننانانی ستراتژیژی و مسوگه رکردنی کوالیتی
به ریوه بردن

پروسه کان: فیکردن و فیکریوون
بایه خدان به قوتابیان و پشتگیری کردنیان
به شداری پیکرنی کومه لگا

ده رکرده کان (المخرجات): نه نجامه کان و ده رکرده کان
باشترکردنی ته وای نه دای قوتابخانه، هموو نه م لایه نانه ده گریته وه.
ستاندارده کان پالپشتیرکراون به (۱۱۰) نیشاندهر. نیشاندهره کان نمونه ی نه و
به لگانه ن که گیشتنی قوتابخانه کان به ستاندارده کان ده رده خه ن. نیشاندهره کان
لیستی پیداجوونه وه نیه به لکو مه به ست لییان له ریگای پوونکردنه وه ی مانای
ستاندارده کان یارمه تیدانی قوتابخانه یه بۆنه وه ی به ووردی بریار بده ن له سه ر
نه دای خویمان به گویره ی ستاندارده کان.

ستادان اردو مکانی قوتابخانه:

نیٹا اڈا اردو مکانی ٹیچر	ستادان اردو مکان	بوار مکانی ٹیچر
<p>۱-۱ نروسرلر مکانی قوتابخانه به نروسی نید و به پامی قوتابخانه دهخته نرو و جهت له سر به رگرزنده و به ناسی قوتابخان دهکات.</p> <p>۲-۱ نید و به پامی قوتابخانه له سر تو ریزینه و به دامه زلرون و پیدار و به سستیبه کانی ناورخ جیبه چی دهکات و ستانده و به نیرده و له نیه کانیان تیا رنگ ده داته و به.</p> <p>۳-۱ مه مور نروانی له قوتابخانه کار دهکات له گان لایه نه به به و به نیدار مکان به شداروان کرد و به له دارهقتی نید و به پامی قوتابخانه را.</p> <p>۴-۱ نید و به پامه که به هه نروگرز لرون و پیا ناسی گفست لایه نه به به و به نیدار مکانیان مستلک و کرد و به.</p>	<p>۱- نید و به پامی قوتابخانه به نروسی و گر جاون و به نروسی نروسرلرون.</p>	<p>به سکه؛ نید و پلاندا نانی سستر ائیتری و مسکر مکرده کوالیتی</p>
<p>۱-۲ قوتابخانه لیزنه ی پیک پتاره بل شیکر دنده و به نجام و ده ره اویشت کانی قوتابخان.</p> <p>۲-۲ به ریز و به به به قوتابخانه، پان نروانی ده سه لایان پند و ناته، به ریز و پیک و به به رده و ناسی نیهی و به ناسه نکانندی و نکان و کاری قوتابخان دهکات بل ده سته به رگرزندی ناسقیه نروسیان.</p>	<p>۲- قوتابخانه چه نند ریز و سوسی نیک هبه بل چار و نیری کردن و هه ناسه نکانندی، چو نری کاره که به مه به سستی به رده و پیک چورن.</p>	

<p>۲-۵ کارو د هسکه ورته کانی قوتا بیان له قوتا بخانه دا نمایش د مکزین و تازه رنگیان بیل د مگپورنی.</p>	<p>به روه پینځه چورنی کس بیان له هه مو بولر کاند ا ده کات.</p>	
<p>۱-۶ قوتا بخانه به شینو مپه کی نیجایی به پیر کړانگان په کانه و ده چیت. ۲-۶ ما مؤه ستایان، قوتا بیان، فرمانه رانی قوتا بخانه و دیک و باوگان ریز له سه رکر دایه تی قوتا بخانه ده گن.</p>	<p>۶-۱ سه رکر دایه تی قوتا بخانه به باقی تاماده کراه ویزته نمون په سه کی باش بیل کرمه لگه تی قوتا بخانه به گشتی.</p>	
<p>۱-۷ سه رکر دایه تی قوتا بخانه په تگری له ریگه نویه کانی فیرون و فیرون د هکات. ۲-۷ سه رکر دایه تی قوتا بخانه تاراسته تی پوزسه تی به د ادا چورن و به روه پیچ برلنی فیرون و فیرون د هکات.</p>	<p>۷-۱ سه رکر دایه تی قوتا بخانه چالاک و کار په له په تگری و پیچ سفستی پوزسه تی فیرون و فیرون.</p>	
<p>۱-۱ قوتا بخانه پیژایستی خزی له خه جیبه کان به شینو مپه کی گرجاو دیاری ده کات و وچالکانه چوریزه جیبه چیکر د بیان د هکات. ۲-۱ قوتا بخانه ت لارو کاپال و سه رچا و مپه کی به شینو مپه کی باش به کار پین بیل فیرون و چالکیه کانی د هره مپه پیل.</p>	<p>۱-۱ قوتا بخانه سه رچاره داراییه کان و ت لارو کاپاله کانی به شینو مپه کی کارا و کاریک به پیژده مپات.</p>	<p>دوره ۳: به پیژایستی</p>
<p>۱-۲ قوتا بخانه ژماره مپه تی پوزستی له ما مؤه ستایان پسر هره که به شینو مپه کی گرجاو خزانته کار.</p>	<p>۲-۲ قوتا بخانه سه رچاره مؤلیه کانی خزی به زیرمه کی و کارایی به پیژده مپات.</p>	

<p>۳-۲ قوتابخانه له خسته کاري ماموستايانپيا ره چاوي دانو مري له دابه شکر دزي نه رکه چياران مگان دهکات و ژماره ي قوتاي له پوله کاند.</p> <p>۳-۲ ماموستايان و فرمانيه راني قوتابخانه به باشي نلای خويان دهگيرين و بهرپرسيارپه ي مهله مکن.</p> <p>۴-۲ ماموستايان و فرمانيه ران پابندي قوتابخانه و به رگيرپيکي و به ويسي خويانه وه کانيان يو چالاگيه کاني ريگه ي قوتابخانه ترخان دهکن.</p>		
<p>۱-۲ ماموستايان و فرمانيه راني قوتابخانه به رستگري و به ريگي خوه لسه نکلاند نه دجام دهدهن.</p> <p>۲-۲ ماموستايان و فرمانيه راني قوتابخانه کارامه ي باشيان له خن فيرگرون و توپوژينه و دهه مه به.</p> <p>۳-۲ قوتابخانه پختگري له به شد اريووني ماموستايان و فرمانيه راني دهکات له خوله کاني راهتيان و هاني سه راني په کترييان دهوات يو بهر پيچني پيچمه ييان.</p> <p>۴-۲ ماموستايان و فرمانيه ران نوای به شد اريوونيان له خوله کاني راهتيان، ره پورت دهنوسن وشوه ي فوري برون پياده ي دهکن و زانباريه تازه مگان يو مارکارانيان دهگي ازيته وه.</p>	<p>۳-۲ قوتابخانه کارايانه هاني ماموستايان وه فرمانيه راني دهوات ويختگريان دهکات له بهر پيچني پيچمه يياندا.</p>	
<p>۱-۴ نه گوتانه ي که له قوتابخانه سه روه له دهه نه به رگيرپيکي باه يتيانه و به کومه ان چاره سر دهگريڼ.</p> <p>۲-۴ هه مو نه نمانه ي کومه لگي قوتابخانه ريڼ له په کتر دهگرن.</p>	<p>۴- قوتابخانه سه رکه ورتونه گپوگي فته مگان چاره سر و دهکات و کارايانه بيرار دهوات.</p>	

<p>۲-۵ ژینگى ئۆزگىرىش پىشتىگىرى لى پەيۋەندى ۋەداۋىكارلىق باش لى ئىتىمان مامۇستىتايان و قوتايان دەكات.</p>	<p>قوتايان كارلۇك دەكەن بىز بەرەم پىش بولۇش ئۆزبۇرۇنچان.</p>	
<p>۱-۱ پىزۇسى ئۆزگىرىش رەنگىلەنەۋەسى زاتىيە باشى مامۇستىتايان لى تولىكلىق قوتايان. ۲-۱ پىزۇسى ئۆزگىرىش چەندە شۇئازلىقى جىيىيا بەكارلىقنى بىز پىشتىگىرىكىرىنى ئۆزبۇرۇش تاكەكەن بولان بىز ئۆزبۇرۇش تاپىندە يىيان دادەئىت. ۳-۱ پىزۇسى ئۆزگىرىش پەنگىلەنەۋەسى بارەۋەسى مامۇستىتايان كە مەمۇر قوتايىپەك تولىق سەۋكەتتىكى ھەپە. ۴-۱ پىزۇسى ئۆزگىرىش ئىزگىرىش ئىرك و چالاقى جىيىياز بەكارلىقنى كە لىكەن تولىق جىيىيازەكەلى قوتايان بىگىرىش.</p>	<p>۱- پىزۇسى ئۆزگىرىش بايەخلىقى باش بە جىيىيازلىق تاكەكەلى قوتايان دەكات و ۋا دەكات ھەممۇيىان ئۆزبۇرۇش.</p>	
<p>۱-۷ قوتايانچەندە زىكارىپەكى كىچىقلىق ھەپە بىز ھەلسەنگەكەن و خىز ھەلسەنگەكەن بىز بەرەمۇپىشچىۋۇشنى قوتايان. ۲-۷ ئىز قىيىياكەلى قوتايان دەستىيان دەكەۋىت يارەمىتايان دەكات كە بەرەم پىش بىچىن. ۳-۷ زىكارەكەلى قوتايانچەندە بىز تاقتىكىرىنەۋەسى قوتايان ، شەقەف و دادەۋەراپە و تەجىمامەكەلىشنى ئورۇش.</p>	<p>۷- قوتايانچەندە شۇئازلىق بە ھىيىۋەپەكى بەرەمەۋام و كارا چارلىقنى و ھەلسەنگەكەلى پىزۇسى بەرەمۇپىشچىۋۇشنى قوتايان دەكات.</p>	
<p>۱-۱ قوتايانچەندە زىسا و زىكارى بولۇش ھەپە بىز پىشە كىرىش رەققەلى باش لى قوتايان. ۲-۱ ژىنگى قوتايانچەندە بەرە بە زىكارلىقنى بەھام بىرەۋەپارەۋە جىيىيازەكەن دەكات. ۳-۱ قوتايانچەندە دادەۋەمىنى قوتايان يان پەرەمەلى قوتايان ھەپە. ۴-۱ قوتايانچەندە سىستەمىكى بولۇش پادەتتە و سىزلى ھەپە. ۵-۱ قوتايانچەندە بەرە بە خىشەۋىشنى سىزلىقتە پىيارلىقنى ژىنگە دەكات.</p>	<p>۱- قوتايانچەندە پىشتىگىرى دەكات لى پەرەپىشەلىق بەھامى باش و رەققەلى بەرەمەۋامە و ھالۋاۋىيىۋۇشنى چاك لى قوتايان.</p>	<p>چىۋارەم؛ بايەخلىق بە قوتايان ۋىشەتلىگىرى كىرىش</p>

<p>۱-۲ قوتابخانه ناگاداره، خزئی له بنه ما جیهانیه کانی مانی موزی نیشان دهدات.</p> <p>۲-۲ قوتابخانه هانی ریزگرتهی بیرونی جیوان دهات.</p> <p>۳-۲ قوتابخانه پشتگری دهکات له مانی فیزیرون بی هسوان.</p>	<p>۲- قوتابخانه ریخز له مافه کانی موزی قوتاییان دهگرته و دهستقه بهریان دهکات.</p>	
<p>۱-۲ قوتابخانه ژماره یکی نژر له چالکی بی قوتاییان قه راهم دهکات وک چالکی مونیوی و وه زوشی و ...هتد</p> <p>۲-۲ قوتابخانه ترانیوش هانی به شدارکون له چالکیه جیوان جیوانه کانی دهره وهی بولدا.</p> <p>۳-۲ قوتابخانه دهره قوشی گوجار بی قوتاییان دهره خستیت بی دهریوشی پای خزئیان.</p>	<p>۲- قوتابخانه هانی قوتاییان دهات بی به شدارکون له چالکیه ی که گهغه به لایه بی، داهیتان و مونیوی و دهره زوشی و کومه لایه قوتاییان دهات.</p>	
<p>۱-۴ قوتابخانه پشتگری مادی و معنوی دابین دهکات بی قوتاییان خارون پیئاوروسی تاییه ت، وکگر سه رتاری تاییه بی نه قوتاییانه ی که کیشه ی جهسته بیان هیه، بیان دابینگری هاریش پارینه ده بی نه قوتاییانه ی که پیئورستیان پیئیه تی.</p> <p>۲-۴ قوتابخانه شه داراگریه پاساپانه چیه چی دهکات که تاییه تن به خارون پیئاوروسی تاییه تاییه کان .</p> <p>۳-۴ قوتابخانه چالکی جیوان جیوان هیه، بی قوتاییان خارون دهسکوتی بهرز قه راهم دهکات.</p> <p>۴-۴ قوتابخانه به رتاه ی، خریتندی شه وارکری بی قوتاییان خارون دهسکوتی نزم دهسته بیور دهکات .</p>	<p>۴- قوتابخانه به فنی هیه کی گوجار پاپوشی قوتاییان خارون پیئاوروسی تاییه ت و قوتاییان به هر مه نند دهکات.</p>	

<p>۱-۵ ریتنماییکاری پەروەردەیی چالاکە لە پشتتێوانی کردنی ئەو قوتابیانە کۆشەیی دەروونیان هەبە لە قوتابخانەدا.</p> <p>۲-۵ قوتابخانە تۆلێویەتی هانی ئەو قوتابیانە بەدات کە کۆشەیی دەروونیان هەبە بۆ مانۆرە لە خوێندن و ناما مەروونی بەردەوام لە قوتابخانە و پێکەوتن و رازنەهێتانی لێ.</p>	<p>۱-۶ قوتابخانە ژینگەییکی سەلامەت بۆ قوتابیان فەراھەم دەکات لە زێگی خۆپاراستن بە قشێ مێکی گۆجێار دژ بە ئاگرکەوتنە وەو مەترسێەکانی تۆ.</p> <p>۲-۶ قوتابخانە کەشە بە باری تەندروستی قوتابیان دەدات بۆ نمونە لە زێگی مەروونی پەپۆەندی پتەو بە نامەزۆرە تەندروستیە خۆجێیەکان و داینگردنی ژۆدی پزێشکی گۆجێار و هاندانی خۆاردنی تەندروست لە فۆرۆشگەیی قوتابخانەدا.</p>	<p>۵- قوتابخانە بە تەواوی بایەخ بە پێداویستیە دەروونییەکانی قوتابیان دەدات.</p>	
<p>۱-۷ قوتابخانە بە باقی ئاراستەیی قوتابیان دەکات بە پێی توانا ئارزۆ و ویستی ئایندەیان.</p> <p>۲-۷ قوتابخانە ئاراستەیی قوتابیان دەکات تا زۆلی بەسەر و بپێتەر لە کۆمەڵەدا ببینن.</p>	<p>۱-۷ قوتابخانە چالاک هاریەش لەگەڵ کۆمەڵگەیی ئاوخۆدا ئەنجیامەمدات.</p> <p>۲-۱ قوتابخانە لە بێرێ گۆرنگاگاندا رازۆز بە کۆمەڵگەیی ئاوخۆ دەکات.</p> <p>۳-۱ قوتابخانە سوود لە سەرچاوە و شارەزاییان وەردەگرێت کە لە کۆمەڵگەیی ئاوخۆدا هەن.</p> <p>۴-۱ کۆمەڵگەیی ئاوخۆ لە ئاسی قوتابخانەدا رازیبە.</p>	<p>۶- قوتابخانە بە باقی چاودێری تەندروستی و سەلامەتی قوتابیان دەکات.</p> <p>۷- قوتابخانە بە قشێ مێکی گۆجێار ئاراستەیی قوتابیان دەکات بۆ هەلبژاردنی پێشەیی ئەر زۆلیان .</p>	<p>۱- قوتابخانە _____ پەپۆەندی مێکی هاریە و شە پتەوی لەگەڵ کۆمەڵگەیی ئاوخۆدا هەبە.</p>
		<p>پێنج _____ بەشداری پێنج _____ کردن _____ کۆمەڵگە _____</p>	

<p>۱-۲ قوتایان له تیوان خویاندنا به به زبیرن و هاوکرای بکتر دهکن و به باشی لیه کتر دهکن.</p> <p>۲-۲ قوتایان به باشی هلسوکوت دهکن و به های نه خلای باشیان هیه.</p> <p>۳-۲ ژنگی قوتایانه مین ورتک ورتک .</p> <p>۴-۲ قوتایان به باشی به همداری له جالکیه کانی قوتایانه دا دهکن.</p>	<p>۲- قوتایان خارنی به های نه خلای و کرمه لایه تی باشن.</p>	
<p>۱-۲ نه جاسی نه زموینه کان نه وه دورد خه کن که قوتایان به روه پیچورویژکی باشیان به دهست هیتاره.</p> <p>۲-۲ کارو به همداری قوتایان به تیه پرورنی کات باهتر بوره.</p> <p>۳-۲ قوتایانی خارن تاست و توانای جیاران پیچک ورتکی باشیان به دهست هیتاره.</p> <p>۴-۲ قوتایان نه جاسی زانسی باشیان وه دهسته هیتاره که له گران ته مینان گوجاره.</p>	<p>۲- قوتایان قوتایان زانسی قوتایان قوتایان به روه پیچورویژکی باشیان به دهست هیتاره.</p>	
<p>۱-۴ قوتایان و دلیک و باوکان رای نیجایی خویان دورد مین له راپرسی و کزورویژکی کاندنا و به باشی به همداری له جالکیه کانی قوتایانه دا دهکن .</p> <p>۲-۴ قوتایانه نارویژکی باشی هیه و نقر پوهی تیه و کرمه.</p> <p>۳-۴ قوتایان به شیره هیه کی باشی پابهندی ده رای له رمین.</p>	<p>۴- قوتایان و دلیک و باوکان زانسی له و پروره رده هیه که قوتایانه پیچک هیه ده کات.</p>	
<p>۱-۵ قوتایان کاره سی باشی پیچانده دن له توژونده وه ده هیتان.</p> <p>۲-۵ ژماره قوتایانی هه لکه ورتو و نقر ده هیت و دهسکوت کانیان له پیچورویژکی کاندنا پاهه.</p> <p>۳-۵ قوتایان کاره سی نیچان ده دن له چاره سه رگری کیه کاندنا.</p>	<p>۵- قوتایان به باشی توانسی هه زنی و کرمه لایه تیه کاندنا و جوره جیچاک زانسی زوره کاندنا به روه پیچورویژکی ده هیتان.</p>	

۲) كەي؟

قوتابخانەكان دەبىي بەلای كەمى سالانە دوو جار (لەكۆتايى ھەر وەرژىكدان) خۆھەلسەنگاندىن ئەنجام بەدەن بە بەكارھىناني ستانداردى قوتابخانەكان و، ئەگەر بشگونجى سالانە چوار جار ئەنجام بدرى.

دەبىي خۆھەلسەنگاندىن زۆرتريين ژمارەى ستانداردەكان بگريته وە كە لە توانا داىيت، بەلام رەنگە قوتابخانەكان برپارى دواخستنى خۆھەلسەنگاندىن بەدەن بۆ ژمارەيەكى كەم لە ستانداردەكان ئەگەر وا ھەست بكن كە ئەو ستانداردانە ھيشتا بۆ جيپەجى كردن ناشين يان ھيشتا نامادە نين كە بەپيى ئەو ستانداردانە خۆھەلسەنگاندىن ئەنجام بەدەن .

دەبىي پلانى پەرەپيدانى قوتابخانە سالى جاريك ئەنجام بدرى ، دواى ئەنجامدانى خۆھەلسەنگاندىن. خۆھەلسەنگاندىن يارمەتى قوتابخانە دەدات بۆ دەستنيشانكردنى ئەولەوياتەكانى پەرەپيدان و ئەو كارانەى كە پيويستە ئەنجام بدرين بۆ پەرەپيدان. پلانى پەرەپيدانى قوتابخانە دەبىي ماوہى يەك سال بگريته وە، بەلام دەبىي ستراتيجى دريژخايەنتر دەستنيشان بكات كە پەيوەست بن بە ديد بۆ قوتابخانە.

۳) كۆ؟

دەبىي سەرجم فەرمانبەرانى قوتابخانە (مامۆستايان و فەرمانبەرانى ديكە) لە ئەنجامدانى خۆھەلسەنگاندىن ، بەيارمەتى داىك و باوكان و كۆمەلگەى ناوخۆ. دەبىي پرۆسەكە لەلایەن ليژنەيەكەوہ رېك بخرى كە پيى دەگوتري "ليژنەى خۆھەلسەنگاندىن و پەرەپيدانى قوتابخانە" كە بەرپۆەبەرو نوينەرى فەرمانبەران دەگريته وە. دەبىي ليژنەكە لەمانە پيک بيت:

- بەرپۆھبەر
- ياريدە دەرى بەرپۆھبەر
- دوو مامۇستا
- يەككە لە داىك و باوكان
- نوپنە رىكى كۆمەلگاي ناوخۇ

ھەمان لىژنە دەبى ئەنجامەكانى خۆھەلسەنگاندن بەكارىينن بۇ دانانى پلانى پەرەپيدانى قوتابخانە.

جىبەجى كىردنى پلانى پەرەپيدانى قوتابخانە دەبى بە پىي پىويست چاودىرى بىرى و ھەلبەسەنگىندى و رىك بىرىت . دەشى ئەمەش لە رىگەي ئەو لىژنەيەوھ ئەنجام بىرىت كە پلانەكەي داناوھ، يا لە رىگەي لىژنەيەكى چاودىرى جياوازەوھ .

سەرپەرشتىاران كە ۋەكۆھورپى ي رەخنەگر كاردەكەن دەبى قوتابخانەكان بۇ ئەنجامدانى خۆھەلسەنگاندن و پلانى پەرەپيدان بە پىي ستانداردى قوتابخانەكان ھان بەدن وپشتىگىرى بكەن بە پىي ستانداردەكانى قوتابخانە، پىرۆسەكەش دەبى لەلايەن فەرمانبەرىكى بالاۋە چاودىرى بىرىت .

ئەو سەرپەرشتىارەي كە كاردەكات لەگەل قوتابخانە ۋەك ھاورپى ي رەخنەگر بۇ خۆھەلسەنگاندنى قوتابخانەو بۇ پلانى پەرەپيدان :

- ئەندام نىيە لە لىژنەي خۆھەلسەنگاندن و پەرەپيدانى قوتابخانەدا ، بەلام دەبى بۇ نامۇزگارى پيدان و رەخنەي بنىاتنەر تامادەبى .
- نايىت ئەداي بەرپۆھبەر ھەلبەسەنگىنىت ئەمە دەبىتە كارى سەرپەرشتىارىكى تر .

دۆستی رهخنهگر: بریتیه له کهسیک که دیدیکی دهرهکی راستگۆیانهو بابهتیانه پیشکەش بکات، به شیوازیکی پشتگیریکار . سه‌رپه‌رشتیاران ده‌بی به‌باشی ئاماده بن بۆ کارکردن وه‌کو دۆستی رهخنهگر چونکه ئه‌وان دیدی دهرهکی سه‌رپه‌خۆیان هه‌یه له‌سه‌ر بنچینه‌ی شاره‌زایی و زانینیان له‌ باره‌ی زۆر له‌ قوتابخانه‌کان .

٤) چۆن؟

یه‌که‌م، گرنه‌که به‌لگه له‌باره‌ی کوالیتی په‌روه‌رده و فی‌رکردن کۆبکریته‌وه که قوتابخانه پیشکەشی ده‌کات و ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی که قوتابیان وه‌ده‌ستی دینن. بۆی هه‌یه به‌لگه‌کان ئه‌مانه بگریته‌وه

- شیکردنه‌وه‌ی ئه‌نجامه‌کان که له‌ ئه‌زموون و تاقیکردنه‌وه‌کانی کۆتایی سالی رابردوودا له‌لایه‌ن قوتابیانوه وه‌ده‌ست هاتوون، به‌به‌راورد له‌گه‌ڵ ئه‌نجامه‌کانی هه‌موو قوتابخانه‌کان، به‌ ره‌چاوکردنی باری تایبه‌تی هه‌ر قوتابخانه‌یه‌ک.
- چاودێریکردنی فی‌رکردن و فی‌ریوون له‌ وانه‌کاندا.
- چاودێریکردنی ره‌فتاری قوتابیان له‌ ده‌وریه‌ری قوتابخانه‌و، ته‌لاره‌کانی قوتابخانه (به‌ پا‌کو خاوی‌نی خۆشیانه‌وه).
- راپرسی له‌لایه‌ن دایکان و باوکان و مامۆستایان و قوتابیان.
- هه‌ر گازانده‌و سه‌رپێچیه‌ک بۆ رێکاره‌کان.
- زانیاری ده‌ریاره‌ی چالاکیه‌کان و پێشه‌ه‌نگاویه‌کان.
- ته‌ندروستی و ساخله‌می قوتابیان.
- پلانه‌کانی په‌ره‌پێدانی قوتابخانه‌و دۆکیومینته‌کانی تر.

ليژنه که دهبيئ ئهم به لگانه ره چاوبکات، ئينجا بگاته حوکمیک له باره ی ئه دای قوتابخانه به پيی هه ر ستاندارديک، ده شئ چوار چۆر حوکم بوونيان هه بيئ:

- قوتابخانه ناگاته ئاستی ستاندارده کان.
- قوتابخانه ده گاته به شيك له ستاندارده کان.
- قوتابخانه به ته واوی ده گاته ستاندارده کان.
- قوتابخانه له ستاندارده کان تيپه رده بي.

ده بي حوکمه که له فۆرميکی تايبه تی به خۆه لسه نگاندي قوتابخانه دا تۆماريکريت به پيی ستانداردی قوتابخانه کان ئهم فۆرمه له لايه ن سه ريه رشتيارانه وه دا بينده کريت. راپۆرتی خۆه لسه نگاندي ده بي له لايه ن ئه و ليژنه يه وه بنوسری که خۆه لسه نگاندي ريکخستوه .

راپۆرتی خۆه لسه نگاندي ده سته وته کانی قوتابخانه (ئه و ستانداردانه ی که به ته واوی پييان گه يشتوه يا لييان تيپه رپوه) و شوينه کانی چاککردن (ئه و ستانداردانه ی که پييان نه گه يپوه يان به شيوه يه کی به شه کی پييان گه يشتوه). ده بي ئه مه بيته مایه ی پلانیک بۆ بنياتنان له سه ر ده سته وته کان و چاککارييه کان له کاتی پيويستدا. ئهم پلانه بريته له پلانی په ره پيدانی قوتابخانه . ده بي پلانی په ره پيدانی قوتابخانه ئه مانه بگريته وه:

- دیدی قوتابخانه .
- ئه وله ويه ته سه ره که يه کانی په ره پيدانی قوتابخانه .
- چالاکی دياریکرو که بۆ چاککاري ئه نجام بدرين .
- پيوه ری کات.

- كەسانى لىپرسراو بۆ ئىنجامدانى چالاكىيەكان.
- ئەر رىگايانەى كە جىبەجىكرىنى پلانەكەيان پى چاودىرى دەكرى و
 ھەلدەسەنگىندرى.

پلانەكە دەبىت لەسەر فۆرمى پەرەپىدانى قوتابخانە تۆمار بكرىت: كە لەلايەن سەرپەرشتىارانەو ھە دابىندەكرىت. پىويستە كە جىبەجىكرىنى پلاننى پەرەپىدانى قوتابخانە بەدواداچوونى بۆ بكرىت. لىژنەى كوالىتى قوتابخانە، دەبى بەردەوام دۇنيا بى لەوھى كە چالاكىيەكان لە ماوھى زەمەنى دىارىكراودا ئىنجام دەدرىن و، كارىگەرىيان ھەلبەسەنگىنى. ھەرۆك دەبى لەپاش ئەمە ئىنجامى چاودىرى و ھەلبەسەنگاندىن رەچاوبكرىت لەكاتى خۆھەلبەسەنگاندىن داھاتووى قوتابخانە.

